

**PRÍJEMNÉ PREŽITIE VIANOČNÝCH SVIATKOV, DO NOVÉHO ROKA VEĽA ZDRAVIA, ŠŤASTIA A ÚSPECHOV
PRAJÚ ČITATEĽOM TVORCOVIA A REDAKČNÁ RADA ART3**

ŽIVOT PLNÝ HUDBY

VYVRCHOLENÍM 22. BANSKOBYSTRICKÝCH HUDOBNÝCH DNÍ BOL 23. OKTÓBRA KONCERT PRI PRÍLEŽITOSTI ŽIVOTNÉHO JUBILEA HUDOBNÉHO SKLADATEĽA VOJTECHA DIDIHO (1940) „ŽIVOT PLNÝ HUDBY“ V ŠTÁTNEJ OPERE.

V jeho profesionálnej kariére sa celoživotne prelínajú a dopĺňajú tri základné formy hudobného účinkovania: kompozičná činnosť, dirigovanie a hudobno-pedagogické pôsobenie. Vytvoril okolo 60 hudobných opusov, z ktorých mnohé boli vydané na CD a DVD nosičoch. Orientuje sa hlavne na komorné žánre s dôrazom na zborovú, resp. piesňovú tvorbu. Popri ďalších skladbách pre rôzne hudobné nástroje a zoskupenia vytvoril aj dve opery: *Matka Niobé* a *Na brehu priezračnej rieky*.

Na koncerte zazneli diela Franza Schuberta, Vojtecha Didiho a Anny Didiovej. Účinkovali Michal Červienka – akordeón, Igor Fábera – hobojs, Michaela Kraus – soprán, Martin Popovič – barytón, ženský zbor a orchester Štátnej opery, dirigent: Marián Vach.

ČO ODZNELO V PROGRAME

Franz Schubert: Symfónia č. 4 c mol D.417 (Tragická). Časti: Adagio molto – Allegro vivace, Andante, Allegro vivace – Trio Es dur, Allegro.

Anna Didiová: Dimenzia pre akordeón a orchester. Vojtech Didi: Hommage à Banská Bystrica.

Táto slávnostná skladba vznikla v roku

2005 pri príležitosti 750. výročia udelenia mestských privilégií Banskej Bystrici, na znak úcty k primátorovi a občanom mesta, na slávu človeka. Vojtech Didi: Musica lirica. Composizione per oboe e d'archi. Časti: Allegro e volubilo, Adagio non troppo, Allegretto e volutuasamente. Hlavný dôraz položil autor na virtuóznosť sólového nástroja, ktorého výrazové možnosti využíva v skladbe. Nešlo mu o hudobné vyjadrenie určitého deja poetickým slovom, ale o vyvolanie lyrickej nálady (citovosť, krásu, šťastie, láska). Vojtech Didi: Zeme dar. Kantáta pre detský (ženský) zbor, detský (ženský) hlas, barytón a symfonický orchester. Časti: Mokry apríl, Soprán v kvetoch, Kvety

v mede, Krehká krásu, Zeme dar. Autor sa inšpiroval veršami kysuckej poetky Jany Kuzmovej. Motto skladby: „Nech tvoja túžba svetom lieta, aby už hrozby dozneli. Snívaj môj synček, moje dieťa, kým nie si celkom dospelý. Oslávte s nami ročné zmeny, modrastý úsvit, zeme dych. Nech sa svet krúti, farby mení, nech svieti slnko pre všetkých...“

Zdroj: www.stateopera.sk,

foto: Vlado Bahýl

RANKING FAKÚLT VYSOKÝCH ŠKÔL 2015

AKADEMICKÁ RANKINGOVÁ A RATINGOVÁ AGENTÚRA (ARRA) BRATISLAVA PREDLOŽILA V NOVEMBRI UŽ JEDENÁSTE HODNOTENIE FAKÚLT SLOVENSKÝCH VYSOKÝCH ŠKÔL, KTORÉ SA OPĽAŤ OPIERA O VE-REJNE DOSTUPNÉ A OVERITELNÉ ÚDAJE O VZDELÁVANÍ A VÝSKUM JEDNOTLIVÝCH FAKÚLT ZA ROK 2014.

Hodnotených bolo spolu 112 fakúlt, resp. monofakultných škôl, z toho 104 fakúlt verejných a 8 fakúlt súkromných vysokých škôl v 11 skupinách odborov. Medzi najzaujímavejšie tohtoročné zistenia patrí pokračujúci pokles v počtoch doktorandov, tiež študentov denného aj externého štúdia a najmä prijímací proces a záujem o štúdium. Najviac študentov navštevovalo slovenské VŠ v roku 2008, kedy ich súhrnný počet presiahol hranicu 215 tisíc. Odtvtedy ich celkový počet výrazne klesá – za šesť rokov o takmer 50 tisíc. Počty zahraničných študentov sa za desať rokov viac ako strojnásobili.

SKUPINA UMEĽ

Oproti minulému roku v skupine umeleckých fakúlt nenastali žiadne zmeny. Prvé miesto obhájila Vysoká škola výtvarných umení (VŠVU) v Bratislave najmä vďaka grantovej úspešnosti, doktorandskému štúdiu a vedeckým a umeleckým výstupom. Pokles počtu doktorandov v tejto skupine ešte minulý rok patril medzi najnižšie – od roku 2011 sa počet doktorandov znížil len o niekoľko percent. V tomto roku sa ale situácia zmenila a skupina prišla len medziročne o 15 % doktorandov. Pokles doktorandov ale nemá vplyv na počty študentov, keďže tie od vrcholu v roku 2008 klesli len o 1,5 % a medziročne ostávajú prakticky rovnaké. Najvýraznejšie zvýšila počty študentov Divadelná fakulta VŠMU (DF VŠMU), ktorá ich od roku 2008 zvýšila o tretinu. Táto skupina fakúlt dlhodobo dosahuje vysoký záujem o štúdium a ako jediná bola zatiaľ postihnutá zníženým počtom prihlásených len nepatrne (v jednotkách percent). Niektoré fakulty síce zaznamenali pokles o desiatky percent, ale ostatné to naopak vykompenzovali zvýšeným záujmom. Najviac sa zvýšil záujem o Filmovú a televíznu fakultu VŠMU (FTF VŠMU), ktorý sa za posledných viac ako 10 rokov zvýšil o takmer 80 %. Celkovo sa tiež fakulty skupiny UMEĽ vyznačujú veľmi kompetitívnym prijímacím procesom, kde sa na väčšinu fakúlt dostane menej ako tretina uchádzačov a len dve fakulty prijímajú viac ako polovicu uchádzačov. Tak tiež podiel študentov reálne zapísaných na štúdium je veľmi vysoký a u väčšiny fakúlt presahuje 90 %. V súčasnosti je najžiadanejšou DF VŠMU, kde sa na jedno plánované miesto hlási takmer šesť uchádzačov. Naďalej tak ostáva väčšina fakúlt tejto skupiny na popredných miestach záujmu

aj v konkurencii všetkých fakúlt na Slovensku. Taktiež, čo sa týka priemerných výsledkov za celú skupinu, s výnimkou medicínskych fakúlt je tu viditeľný oveľa vyšší záujem zahraničných študentov ako je tomu u ostatných skupín fakúlt a v priemere dosahuje takmer 8 %.

SKUPINA UMEĽ – UKAZOVATELE:

1. Vysoká škola výtvarných umení
58 – 55 – 47 – 72 – 100 – 66,2 – 1 – 1 – 2

2. Fakulta múzických umení AU
92 – 64 – 52 – 62 – 8 – 55,6 – 2 – 3 – 4

3. Divadelná fakulta VŠMU
58 – 64 – 33 – 58 – 40 – 50,7 – 3 – 2 – 1

4. Fakulta výtvarných umení AU
61 – 52 – 48 – 66 – 17 – 49,0 – 4 – 5 – 3

5. Filmová a televízna fakulta VŠMU
70 – 48 – 32 – 56 – 33 – 47,8 – 5 – 6 – 6

6. Hudobná a tanečná fakulta VŠMU
69 – 64 – 34 – 64 – 2 – 46,5 – 6 – 4 – 5

7. Fakulta umení TUKE
47 – 49 – 47 – 58 – 19 – 44,1 – 7 – 7 – 7

8. Fakulta dramatických umení AU
83 – 38 – 24 – 41 – 10 – 39,2 – 8 – 8 – 8

(Legenda: Poradie – Fakulta – Vzdelávanie – Atraktivita štúdia – Veda a výskum – Doktorandi – Grantová úspešnosť – Priemer 2015 – Predchádzajúce umiestnenie: 2014, 2013, 2012).

(Zdroj: www.arra.sk)

FILMÁRI NEZAHÁĽAJÚ

KATEDRA DOKUMENTÁRNEJ TVORBY FDU AU MÁ ZA SEBOU OBDOBIE VIACERÝCH AKTIVÍT. SO SVOJIMI ŠTUDENTSKÝMI FILMAMI SA PREZENTOVALA V SEKCII MADE IN SLOVAKIA V RÁMCI MEDZI-NÁRODNÉHO FILMOVÉHO FESTIVALU V BRATISLAVE.

Išlo o tituly – AFK: Preč od klávesnice (réžia Patrik Kováč, 2015, 15:00 min.), Jozef Kuchár (réžia Róbert Bošela, 2015, 20:40 min.), Kontakt (réžia Marek Pupák, 2015, 10:40 min.), Lalie pre Danielu (réžia Barbara Vaculová, 2015, 15:40 min.), Vidieť nevidené (réžia Michal Kočiš, 2015, 12:00 min.). V spolupráci s Art Kinom Metro v Trenčíne rozbehli filmové večery. V novembri tam boli premietat filmy – Růžena Rausová a Stanislav Králík (A sám!, Zhrdzavené mesto a Otisky), po premietaní bola diskusia s tvorcami. Režiséri porozprávali o svojej tvorbe, videní sveta očami kamery i témach a úskaliach dokumentaristu v dnešnej dobe (na obr.). Večer študentských filmov je súčasťou projektu, ktorý predstavuje mladé tváre súčasnej filmovej a dokumentárnej tvorby. Organizuje ho

Dôkaz Rausovej úspechu

Trenčianske osvetové stredisko v spolupráci s Artkinom Metro Trenčín a Akadémiou umení v Banskej Bystrici vždy prvý piatok v mesiaci.

Růžena Rausová získala so svojím magisterským filmom *A sám!* na októbrovom festivale FICSAM - International Mental Health Film Festival v portugalskom Fare prvú cenu v kategórii Školy a Peter Gábor

bol svoj magisterský film *Svätenie* prezentovať na prehliadke najnovšej slovenskej audiovizuálnej tvorby, ktorú pripravuje Únia slovenských televíznych tvorcov a Slovenský filmový zväz v spolupráci so Slovenským domom v Prahe, Slovenským inštitútom v Prahe a FITESom.

(mb)

foto: internet – TOS

Králík a Rausová v Trenčíne

SÓLISTA OPERY SND, TENORISTA JÁN BABJAK, SA ANI „VO VEKU“ NEBOJÍ DRAŤ ŠKOLSKÉ LAVICE

NÁVRAT V ČASE AJ S PATRIČNÝM RENOMÉ

V ZÁLAHE IMATRIKULANTOV BOL NEPREHLIADNUTELNÝ. NIELEN PRETO, ŽE IŠLO O ZNÁMU TVÁR, ALE PREDSA LEN BIJE DO OČÍ, KEĎ NIE STE OBKLOPENÝ ROVESNÍKMI... NAVYŠE PÔSOBIL ZJAVNE UVOĽNENE, OSTRIELANEJŠIE NEŽ VÄČŠINA BUDÚCICH SPOLUŽIAKOV. BOLO VIDNO, ŽE SI ZACHOVÁVA ISTÝ NADHLAD, ŽE SA CEREMONIÁLOM BAVÍ, SO ŠIROKÝM ÚSMEVOM SI PREVZAL AJ IMATRIKULAČNÝ DEKRÉT Z RÚK DEKANA FMU AU PROF. VOJTECHA DIDIHO.

POKRAČOVATEĽ RODINNEJ TRADÍCIE

Ján Babjak (47) pochádza zo známej banskobystrickej speváckej dynastie. Rodičia, mama Terézia a otec Štefan, boli v roku 1959 zakladateľmi a potom sólistami spevohry banskobystrickej opery J. G. Tajovského a súrodenci, starší bratia Martin, Štefan a mladšia sestra Terézia – ešte je tu aj sestra Anna – sú vynikajúci speváci. Po štúdiu Konzervatória v Bratislave v triede Marty Beňackovej v rokoch 1985–1992 si Ján Babjak rozšíril vzdelanie na L'Accademia Internazionale d'Arte Liricav Osime v Taliansku. Svoju kariéru tenoristu odštartoval sólistickým angažmá v Štátnej opere v rodnej Banskej Bystrici, kde strávil päť rokov. Od roku 1997 sa stal členom bratislavskej Novej scény a v priebehu troch rokov tu stvárnil viacero hlavných postáv v operetných a muzikálových inscenáciách. Zrejme životný „prestup“ sa mu vydaril v roku 2000, kedy sa zaradil medzi sólistov Opery SND. Divákovi tu ponúkol postavy Alfréda vo Verdiho La traviate, Nemorina v Donizettiho Nápoji lásky, Dona Ottavia v Mozartovom Donovi Giovannim, Lenského v Čajkovského Eugenovi Oneginovi, Ismaila vo Verdiho Nabuccovi a rad ďalších. Krátky výťah z kurikula vite doplníme bohatými koncertnými aktivitami, o. i. ho počuli návštevníci koncertov v Nemecku, Švajčiarsku, USA, Belgicku či Japonsku.

AKO SA MU CHROBÁK ZAVRÁTAL DO HLAVY

Čo ho viedlo k tomu, že sa zapísal na Akadémiu umení? „No, to je dobrá otázka,“ – zareagoval na očakávaný dopyt. – „Pravdu

Ján Babjak s imatrikulačným dekrétom (prvý sprava) v kruhu spolužiakov z FMU

povediac, koketoval som s touto myšlienkou už dávno. Bolo mi to naznačované v rodinných kruhoch, aj manželka sem-tam do mňa rýpla, či si nechcem urobiť vysokú školu. Dlhú som na to akosi nemal chuť, spieval som v divadle, po koncertoch a boli iné záujmy, takže som to vždy hodil za hlavu alebo som obrátil reč iným smerom.“ Prezradil, že za to, že sa napokon ocitol na novembrovej imatrikulačnej slávnosti v Divadle AU na Hornej ulici, môže jeden vynikajúci človek, riaditeľ ZUŠ v Rači (tu ako začínajúci pedagóg jeden rok učil – dočasne kvôli pracovnému zaneprázdneniu) Ladislav Katrinec. Tento muzikant, keď pozoroval jeho prácu s deťmi, mu vlni nadhodil, či by sa na to nedal a poslúžil mu vlastným príkladom. Takto sa chrobák zavrtal do hlavy Jána Babjaka. Pozistoval si možnosti, lebo s príznačným humorom vraví, že by už mohol študovať aj Univerzitu tretieho veku, a tak, ako láska kvitne v každom veku, môže vraj aj denné štúdium. A bolo rozhodnuté. „Študujem vokálnu interpretáciu, teda spev, u profesorky Tomanovej, ktorá je moja výborná kolegyňa z divadla a tiež z javiska. Prežili sme spolu ozaj krásne časy na divadelných doskách. V Štátnej opere som hosťoval často, momentálne tu však nemám žiadne povinnosti, ale pôsobím v nej brat Štefan, takže vždy, keď som tu, tak je to takpovediac Hotel Pišta na Ulici družby. A predtým, kým mama žila, tak to bol zase Hotel Mama,“ vysvetľuje.

VIE, ŽE NIČ NEVIE?

Tak, ako sa Ján Babjak rád vracia do týchto „hotelových“ zariadení, tak sa rád vracia aj do rodného hniezda, čo štúdium na FMU AU len umocní. Na päťročné pôsobenie pred katedrou sa teší, lebo to považuje za určitú výzvu. Je to aj otázka poznania. „Uvedomil som si, že som sa dostal tak trochu do určitého stereotypu a na Akadémii umení, keďže už od septembra navštevujem aj prednášky, prichádzam na to, že viem, že nič neviem. Nezaškodí mi prevetrať, prečistiť si mozgové závitky. Je to pre mňa pomerne značný prínos, ak sa vrátim v čase a čo som ako mladý človek zanedbal, sa teraz snažím dohnať. Vnímam túto školu ako jej poslucháč s odstupom času a v trochu vyššom veku úplne inak. Beriem to vážnejšie a vážim si, že mi umožnila sa vzdelávať,“ skĺzol do praktickej roviny renomovaný študent. Nenamieta ani proti tomu, že je len na obojstranný prospech, ak sa na školu hlásia aj známe mená. Napokon, keď si robil staby prieskum trhu pre seba ako učivachtivého človeka „po zenite“, mnohí známi mu odporúčali práve Akadémiu umení jednak kvôli veľmi kvalitnému pedagogickému tímu, jednak kvôli celkovej klíme. Teraz sa o tom presvedča, stretáva tu, ako prízvučuje, veľmi príjemných ľudí a fundovaných pedagógov.

(ba)

foto: Vlado Bahúľ

ARTORIUM AKO PASTVA PRE OČI

ŠIESTY ROČNÍK MEDZINÁRODNÉHO PROJEKTU VYSOKÝCH ŠKÔL ARTORIUM 2015 SA NA PÔDE FAKULTY DRAMATICKÝCH UMENÍ AKADEMIE UMENÍ V BANSKEJ BYSTRICI SKONČIL ÚSPEŠNE. DIVÁCI POČAS ŠTYROCH OKTÓBROVÝCH DNÍ MALI MOŽNOSŤ VIDIEŤ KVALITNÉ ŠTUDENTSKÉ DIVADELNÉ INSCENÁCIE Z POĽSKA, SRBSKA, SLOVENSKA ČI ČESKEJ REPUBLIKY. VO FILMovej SÚŤAŽNEJ ČASTI SA PREDSTAVILO 11 ŠTUDENTSKÝCH FILMOV ŠTUDENTOV ODBORU FILMOVÁ DOKUMENTÁRNA TVORBA FDU AU A V NESÚŤAŽNEJ ČASTI SI DIVÁCI POZRELI FILMY ŠTUDENTOV Z ČESKEJ REPUBLIKY A ČIERNEJ HORY. ŠPECIÁLNA SEKCIA FOKUS: EMIGRÁCIA PREDSTAVILA ÚSPEŠNÉ EURÓPSKE KRÁTKE FILMY, ZAOBERAJÚCE SA TĚMOM EMIGRÁCIA. KTO NAJVIAC ZAUJAL

Filmárovce alebo Čachtice 1961

Návštevníci Artoria 2015 mali počas celého priebehu podujatia možnosť hlasovať za najlepšiu inscenáciu tohto ročníka. Okrem dvoch inscenácií z pôdy Akadémie umení – Cudzie telá (r. Zuzana Galková) a Ne/Vina (r. Petra Kovalčíková) – program ponúkol aj inscenáciu českých študentov DAMU – C8H11N (r. Braňo Mazúch), študentov poľskej Akadémie Teatralnej im. Aleksandra Zelwerowicza vo Varšave, ktorí prišli s predstavením Pogorzelsko a v neposlednom rade sa prišli predstaviť aj srbskí študenti z Akadémie umetnosti Novi Sad s inscenáciou Černodrinski se vraća kući. Práve táto inscenácia divákov zaujala natoľko, že ju zvolili za Najlepšiu inscenáciu Artoria 2015.

Vo filmovej súťažnej časti prehliadky rozhodovala odborná porota v zložení strihač

František Krähenbiel, producent Peter Nevedal a dokumentarista Marek Kuboš. Pozreli si spolu 11 študentských filmov a rozhodli, že cenu Najlepší dokumentárny film Artoria 2015 si odniesol film mladej talentovanej režisérky Kristíny Klimekovej o udalosti z roku 1961, vďaka ktorej dostali Čachtice prezývku „Filmárovce“, aj keď v nich žiadny film nevznikol – Filmárovce alebo Čachtice 1961. Porota sa rozhodla udeliť aj dve špeciálne uznania. Prvé uznanie pre výnimočný spôsob spracovania príbehu dvoch mladých žien, žijúcich v odlišných svetoch, dostal bakalársky film režisérky Kristíny Rigovej Letokruhy. Druhým oceneným sa stal film o fantázii, inšpirácii, zrození a tvorení režisérky Růženy Rausovej Otisky. V rámci OFF programu projektu mali

návštevníci možnosť vidieť celovečerný dokumentárny film Povstanie Slovensko 1939–1945 režiséra Vladimíra Štrica, ale aj prehliadku študentských filmov Univerzity Tomáša Baťu v Zlíne, Fakulty multimediálnych komunikácií / Ateliéru Audiovizuálnej tvorby a tvorbu študentov Univerzity v Čiernej Hore – Fakulty dramatických umení v Cetinje. Impozantná bola tiež vizualizácia v rámci Vizualno-hudobnej noci „Ozajstná hudba“, o ktorú sa postaral Matúš Astrab či workshop o možnostiach využitia slovenských ľudových tancov v divadelnej tvorbe pod lektorskou taktovkou Martina Urbana. Podujatie sa uskutočnilo v duchu motto „Waiting for the theater“.

Mgr. art. Mária Boďová
foto: (vb), a. a.

Dekan FDU doc. PhDr. Ján Sládeček, PhD. mal všetko pod dohľadom

Úsmev na tvári aktérov patrí k podujatiu

S JUBILIJÚCOU MGR. ART. ALEXANDROU ZÁBORSKOU, ARTD. O CESTE ŠTUDENTOV K TOMU, ABY SLOVO DOSTALO SVOJ ZMYSEL

DOBRE HOVORIACEHO HERCA JE RADOŠŤ POČÚVAŤ

PRI JEJ PRIEZVISKU ZBYSTRÍ POZORNOSŤ KAŽDÝ PRIAZNIVEC SLOVENSKEHO DIVADLA ČI FILMU. A SPRÁVIDLA SA NEMÝLI. LEBO MGR. ART. ALEXANDRA ZÁBORSKÁ, ARTD. (65) JE VSKUTKU MLADŠOU DCÉROU LEGENDÁRNEHO VILIAMA ZÁBORSKÉHO, KTORÝ BOL POVESTNÝ SVOJIM JEDINEČNÝM HLA-SOVÝM PREJAVOM A AKO PEDAGÓG VYCHOVAL CELÉ GENERÁCIE SLOVENSÝCH HERCOV. PRÁVE DCÉRA ALEXANDRA SA VYBRALA V JEHO ŠLAPAJACH, STYČNÉ BODY NÁJDEME V HERECKOM I PEDAGOGICKOM PÔSOBNÍ A TIEŽ V PUBLIKAČNEJ ČINNOSTI. PATRÍ K ZAKLADAJÚCIM ČLENOM AU. AKO SI SPOMÍNA NA TIE ČASY?

- Pre novú školu to boli časy zložité, veď sme nemali žiadne priestory. S prvým ročníkom sme preto absolvovali štvordňové sústredenie na prelome septembra a októbra v rekreačnom zariadení v Liptovskom Trnenci, čo nám umožnila UMB. Tam sme s výučbou začínali. S pánom Adamovičom sme tam mali zhruba dve desiatky študentov. Potom som učila vo foyeri budovy pri internáte, neskôr Adamovič vybavil Clipperton, pričom na to zohral aj finančné prostriedky, čo sa zišlo ako soľ, veď budova bola v katastrofálnom stave. Chvalabohu, za rektorátu pána Olhu sa to podarilo aj zrenovovať do dnešnej podoby. Takže sa veľmi teším, že konečne máme priestory, v ktorých sa dá učiť, pracovať, robiť predstavenia, že škola funguje tak, ako funguje a že naši zverenci sú už úspešní aj na festivaloch.

Poslucháčov FDU cibrite v predmete Technika reči, ktorý im pomáha zvládnuť remeselnú stránku herectva. Budský tvrdil, že v divadelnom umení je najpodstatnejšou práve javisková reč, podľa Findru herec v priestore všetkých inscenačných kontextov vytvára javiskovú reč, javiskovou rečou sa prezentuje a potvrdzuje ako herec – v opačnom prípade zostáva remeselníkom. A Bednárik k tomu pridáva: „Dobre hovoriaceho herca je radosť počúvať.“

- Pôvodne sa o tomto odbore vravelo naozaj ako o javiskovej reči, vzhľadom na množstvo nových médií sa časom zaužívalo spojenie techniky reči, lebo základ je stále rovnaký. Samozrejme, pokiaľ ide o spôsob práce, pri mikrofóne je to niečo iné, v dabingu niečo iné, technika reči však zostáva rovnaká. Na javisku je základom, aby bol aj hlas v poriadku, aby bol znelý, silný, aby bolo počut a rozumieť. Preto hovoríme o technike. Ona sa potom v herectve využíva na vyjadrenie toho, čo chce človek povedať. Študentom hovorím, že je to na to, aby slovo v hereckom prejave dostalo svoj zmysel, že ho treba naplniť, povedať myšlienku, nielen prázdne slová. Áno, ak to neovládate, potom pôsobíte ako remeselník, lebo môžete hovoriť technicky dokonale, no keď to nie je zvnútornené, keď tým nedáte najavo aj emóciu, zmysel, tak to divákovi nič nepovie.

To korešponduje s názorom, že pedagogovia vo výučbe herectva radi využívajú hlavne Stanislavského metódu, pri ktorej sa herec stotožní so svojou postavou, emócie na javisku prežíva úprimne a pri každom predstavení nanovo. No späť k vám. Je známe, že javisková reč, výslovnosť a prednes boli doménu vášho otca. Dostali ste to do vienka?

- To určite nie. Samozrejme, v rodine nás otec viedol k tomu, aby sme pekne rozprávali. Pokiaľ tak nebolo, dával nás do lavy. To mi nevoňalo, ale neskôr, keď som už sama mala syna, tak som robila to isté. Teraz mám dve vnúčatá a tiež ich upozorňujem, aby nešušľali a rozprávali pekne. No prečo nie? Beriem to však ako chorobu z povolania. No pôvodne som vyštudovala herectvo – čo bolo pre otca značným prekvapením – a istý čas som účinkovala v divadle. Najprv v Krajevom divadle, resp. Divadle A. Bagara v Nitre, potom v Poetickom súbore Novej scény v Bratislave a v Astorke. Popritom som sa venovala javiskovej reči a učila som na VŠMU. Nejako to prišlo samo od seba.

Až do takej miery, že ste roku 2003 vydali publikáciu Technika reči – praktické cvičenia, ktorej druhé vydanie prišlo na rad o šesť rokov neskôršie.

- Áno, ide o skriptá, ktorými som navdvia-

Mgr. art. Alexandra Záborská, ArtD.

zala na otcove skriptá, ktoré sú zamerané na teóriu. Sama som cítila potrebu zhrnúť praktické cvičenia, lebo vždy som mala problém s tým, na akých textoch so študentmi pracovať. Písali si cvičenia a texty na hodinách, čo zdržiavalo. Druhé vydanie je už rozchytané, takže táto pomôcka má svoje opodstatnenie.

Stačíte po očku sledovať aj reakciu študentov?

- Myslím si, že to prijímajú. Vždy im zdôrazňujem, že to robia sami pre seba: vy budete stáť na javisku, pred mikrofónom, tak pracujte na sebe, kým je na to čas. Lebo keď vojdete do praxe, tam to už musí fungovať.

Tu je namieste otázka, s akým vybavením prichádzajú študenti na akadémiu?

- To je rôzne, každý má inú štartovnú čiaru. Pretože rozprávať sa učíte v prostredí, v ktorom žijete. Čiže, ak je niekto z východu, potom prirodzene bude krátiť, ak je niekto z Bratislavy, potom ide o hotovú katastrofu, lebo bratislavčina je hrozná. Sama som ako dieťa doma rozprávala pekne, ale na ulici inak. A keď som bola u starej mamy v Liptove, zaťahovala som tamojším nárečím. Ak teda ide poslucháč – východniar, ktorý ešte nemá istotu ani v technike, ani v slovenčine, na dva mesiace prázdnin domov, tak sa vracia ta-

kovediac v hroznom stave. Či chce, či nie, zlé návyky prostredia sa naňho nalepia. Takže ja sa snažím o to, aby sa študenti naučili správnu spisovnú výslovnosť, čo je základ, a potom si s tým na javisku môžu robiť, čo chcú. Isteže, ak bude niekto hrať povedzme zločinca, nemusí rozprávať spisovne, ale tam ide o jasný herecký zámer. Nuž a niektorí majú aj rečové chyby. Zväčša ide o sykavky, ba dokonca sa vyskytnú prípady, že nedokážu vysloviť „r“. Čo je vlastne v rozpore s podmienkami prijatia na túto školu. Ale ak je niekto talentovaný, tak sa radšej s tým trápime. Väčšinou však, kto chce, tak v priebehu prvého ročníka sa neuhov zbaví. Akurát sa tu dostávame do ďalšieho rozporu – nie sme tu totiž na to, aby sme nahrádzali logopédov. Ak sa vyskytne ozaj vážny prípad, dám mu najavo, aby si zaplatil logopéda. Inak sa to vyriešiť nedá. To by tu musela byť ešte ročná prípravka, kde by sme odstraňovali vážne chyby. Navyše tu šarapatí fakt, že prakticky všetci sa venujú angličtine a ak prenesú do slovenčiny istú hlásku, výsledkom je vlastne šušľanie. **Možno súhlasiť s názorom, že k základným predpokladom správnej interpretácie textu patrí bezproblémové dýchanie z hľadiska spôsobu jeho realizácie?**

- To sa nedá takto povedať, lebo všetko so všetkým súvisí. K rozhodujúcim faktorom patria predovšetkým fyziologické predpoklady. V normálnom živote si človek dýchanie neuvedomuje, no pri väčšej fyzickej námahe sa zadýcha. A my musíme minimálne polovicu dychu využiť na reč. Takže aj to je svojím spôsobom tréning. Stáva sa, že na javisku prekonávate istú fyzickú námahu a musíte pritom hovoriť. Zase len otázka dychu, tréningu a správneho rozloženia. Pochopiteľne, chodím preto aj na študentské predstavenia v Divadle AU a snažím sa aktérom pomôcť, poradiť. No keď sú už naštartovaní a vedia, o čom hovorím, tak stačí aj malá pripomenka. Tam je totiž neúrekom vecí, komponentov, na ktoré treba brať ohľad. Stačí, ak urobíte pauzu na inom mieste textu, dostane to úplne iný význam. Musíte brať do úvahy aj to, čo chce od vás režisér, v akom rozpočtení sa postava nachádza, prečo hovorí tak, ako hovorí.

Určite však máte radosť z toho, že spod vašich rúk už vychádzajú aj doktorandi, čo bolo dlho utópiou.

- Ako vravíte, mám z toho radosť. Keď som v začiatkoch šla sem, do Bystrice, potešilo ma, že môžem pre našu reč niečo urobiť, lebo súčasná slovenčina v negatívnom zmysle dostáva poriadne zabrať.

To ma mrzí. Prečo s tým hazardovať? Keď sem príde Angličan alebo Francúz a hoci nerozumie, počuje však melodiku a povie: Akú vy máte krásnu reč! Takže v tých začiatkoch som sa nazdávala, že tu pobudnem tri-štyri roky a dovidenia. A vidíte, už tu straším 17 rokov! Veľmi sa teším, že má škola akreditáciu na to, že má doktorandov, že Richard Sanitra, náš absolvent a dobrý herec vo Zvolene, sa dal na túto cestu, na techniku reči a spravil si doktorát. Takže môžem spokojne odísť... Teraz sme vzali ešte jednu mladú herečku, veľmi šikovnú Petru Kriváčkovú zo Spišského divadla. Už si vyslúžila nomináciu na Dosku 2015 ako objav roka za postavu Hany v Hájnikovej žene, a to je čo povedať. Vôbec, na techniku reči som bola v škole dlho sama, potom na istý čas pribudli dve asistentky, až som napokon požiadala Riša Sanitru, keď končil štúdium, či by sa na to nedal. Je to vzácny prípad, lebo ovláda aj teóriu, čo dnes už u vysokoškolákov nevidíte. Pritom prax bez teórie sa robiť nedá. Sama prízvukujem poslucháčom: nemusíš vedieť pravidlo asimilácie, ale dodržiavaj ho v praxi.

(ba)

foto: autor

PROFESOR DIDI KANDIDÁTOM NA REKTORA, DOCENTKA STRENÁČIKOVÁ DEKANKOU FMU

AKADEMICKÝ SENÁT AKADÉMIE UMENÍ V BANSKEJ BYSTRICI V ZMYSLE ZÁKONA V SÚVISLOSTI S UKONČENÍM FUNKČNÉHO OBDOBIA SÚČASNÉHO REKTORA DOC. MGR. ART. MATÚŠA OLHU, PHD., KTORÝ BOL VYMENOVANÝ ZA REKTORA PREZIDENTOM SR 14. 2. 2012, VYPÍŠAL VOĽBU KANDIDÁTA NA FUNKCIU REKTORA AU NA NASLEDOVNÉ ŠTVORROČNÉ FUNKČNÉ OBDOBIE 2016–2019.

Pre uskutočnenie voľby Akademický senát AU vymenoval päťčlennú volebnú komisiu – za zamestnaneckú časť AS AU: PhDr. Elena Knopová, PhD., (FDU AU), predsedníčka, doc. Štefan Balázs, ArtD., akad. mal. (FVU AU), člen Mgr. art. Peter Strenáčik, PhD., (FMU AU) člen, dvaja členovia za študentskú časť AS AU: Dominika Kňazková (štud. FDU AU), členka, Roman Baláž (štud. FVU AU), člen.

Do termín podávania návrhov 10. novembra 2015 volebná komisia zaregistrovala celkom 22 návrhov kandidátov. Akademický senát podľa čl. 10 ods. 5 Štatútu AU a Rokovacieho poriadku AS AU z navrhnutých štyroch kandidátov na funkciu rektora vyjadril súhlas s kandidatúrou profesora PaedDr. Mga. et Mgr. Vojtecha Didiho. Voľba kandidáta na funkciu rektora a predvolebné zhromaždenie akademickej obce AU sa uskutočnili 10. decembra 2015 v priestoroch Divadelného štúdia FDU AU na Hornej ul. Akademický senát AU s predsedníčkou prof. Mgr. art. Máriou Tomanovou, ArtD., zvolil kandidáta na funkciu rektora Akadémie umení v Banskej Bystrici prof. PaedDr. Mga. et Mgr. Vojtecha Didiho na funkčné obdobie rokov 2016–2019.

VOĽBY KANDIDÁTA NA DEKANA FMU
Akademický senát FMU AU v Banskej Bystrici podľa § 9, ods. 1, písm. c), zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, Štatútu AU v Banskej Bystrici a Rokovacieho poriadku AS FMU AU, článok 14 v súvislosti s ukončením funkčného obdobia prof. PaedDr. Mga. et Mgr. Vojtecha Didiho vyhlásil voľbu kandidáta na funkciu dekana FMU na nasledujúce funkčné obdobie 2016–2019. Vo volebnej komisii boli za zamestnaneckú časť AS FMU AU Mgr. Aleš Solárik ako predseda, Mgr. art. Pavol Procházka a Iveta Mišániová, za študentskú časť AS FMU AU Mgr. art. Barbora Pažická a Sára Juriková. Voľba sa odohrala 16. decembra v priestoroch FMU, za dekanu FMU AU zvolili prorektorcu AU doc. Mgr. art. Máriu Strenáčikovou, CSC.

(in)

DIVADLO V OBDOBÍ HODNOTOVEJ KRÍZY

FDU AU V BANSKEJ BYSTRICI V SPOLUPRÁCI S ÚSTAVOM DIVADELNEJ A FILMOVEJ VEDY SAV V BRATISLAVE BOLA KONCOM NOVEMBRA HOSTITEĽOM ÚČASTNÍKOV 12. BANSKOBYSTRICKEJ MEDZINÁRODNEJ TEATROLOGICKEJ KONFERENCIE V CYKLE DNES A TU. TÉMOU KONFERENCIE BOLO TENTORAZ DIVADLO V OBDOBÍ HODNOTOVEJ KRÍZY.

K vystúpeniu sa hotuje Miloš Mistrík (vpravo)

Osobnosti, ktoré sa svojimi doterajšími vystúpeniami významne zaslúžili o dobrú povesť a vedecké renomé tejto prestížnej konferencie, dostali možnosť vystúpiť s príspevkom, mapujúcim vývoj divadla v obdobiach, keď spoločnosť prekonávala a prekonáva krízu hodnôt. Osviežením boli aktuálnym divadlom sa zaoberajúce príspevky, ako aj štúdie orientované na historický výskum podobných situácií v minulosti. Organizátori chceli poskytnúť väčší priestor mladej generácii divadelných tvorcov a teoretikov, preto samostatný programový blok konferencie vyčlenili pre študentov doktorandského stupňa vzdelávania v umeleckých a umenovedných študijných odboroch a pre mladých odborníkov z praxe. Program konferencie bol vskutku nabitý, preto na vystúpenie bol vyhradený čas 15 minút. Zborník bol k dispozícii už počas konferencie, teda s plným textom každého vystúpenia sa mohli účastníci priebežne oboznámiť. O otvorenie konferencie v Divadle AU sa postaral rektor AU doc. Mgr. art. Matúš Olha, PhD.

BOHATÝ PROGRAM

„Teší nás, že rok čo rok záujem o toto podujatie narastá,“ glosoval účasť dekan FDU AU doc. PhDr., Ján Sládeček, PhD. „Rovnako tak, že má značnú odozvu, veď výstupy z konferencie nachádzajú medzi odbornou verejnosťou a študentmi veľký ohlas. Myslí si, že je svojím spôsobom jedinečná, nechýba jej zmysel, keď reflektuje súčasné pohyby v divadelníctve. Každoročná zmena témy svedčí o tom, že pozorne sleduje, ako sa divadlo vyvíja, mení a tieto pohyby sa snaží zaznamenať.“

Program konferencie obsahoval vystú-

penia – prof. PhDr. Miloš Mistrík, DrSc., Ústav divadelnej a filmovej vedy Slovenskej akadémie vied, Bratislava: Kríza, hodnoty a slovenské divadlo. Doc. Dr. Vlatko Ilič, Fakultet dramaskih umetnosti, Belehrad (Srb.): Savremeno pozorište i umetnost krize. Prof. Dr. Anna Kuligowska – Korzeniewska, Akademia Teatralna im. Aleksandra Zelwerowicza, Varšava (Poľ.): Teatr Łódzki na barykadach rewolucji 1905 roku. Doc. PhDr., Ján Sládeček, PhD., FDU AU: Čas slobody – čas krízy v divadle? Prof. Dr. Denis Poniž, PhD., Univetsität Wien (Rak.): Vytrácajúce sa hodnoty; môže divadlo pomôcť? Doc., Mgr. Miroslav Ballay, PhD., FF UKF v Nitre: Reflexia hodnotovej krízy v inscenácii Desatoro. Mgr. Martin Timko, ArtD., FDU AU: Desatoro v časoch hodnotovej krízy. Ing. Mgr. Irena Žantovská, PhD., Otvorená evropská akademia ekonomiky a politiky Praha (ČR): Divadlo a jeho divák v ére krízy hodnôt. PaedDr. Mgr. Stanislava Matejovičová, PhD., DF VŠMU Bratislava: Prekročiť zrkadlo svedomia. Ing. arch., Mgr. art. Peter Mazalan, FA STU, Bratislava: Anna Viebrock – scénografia sociálneho artefaktu. Prof. PhDr. Oliver Bakoš, CSc., FF UKF, Bratislava: Problematika hodnôt v súčasnej estetike. Mgr. Zuzana Laurinčíková, ArtD., FDU AU: Literárna téma a jej textová interpretácia. Prof. Dr. Vesna Krčmar, Akademia umetnosti – Univerzita u Novom Sadu (Srb.): Rad Srpskog narodnog pozorišta u vreme bombardovanja Jugoslavije 1999. godine. Mgr. Marcela Králíková, UKF Nitra: Hľadanie hodnôt

v intenciách tvorby umelcov v oblasti nezávislej divadelnej kultúry. Prof. Dr. Ivana Ignjatov Popović, Vioska škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača u Novom Sadu (Srb.): Tamna je noć Aleksandra Popovića kao ogledalo vremena. Mgr. art., Petra Babulíková, FDU AU: Kríza hodnôt človeka a spoločnosti v inscenáciách hier A. P. Čechova v slovenských profesionálnych divadlách po roku 1989. Prof. Dr. hab. Jerzy Bielunas, Państwowa wyssza szkola teatralna im. Solkaskiego Krakow, filia Wroclaw (Poľ.): Głuptaska, czyli cierpienie jest rozrywką. Mgr. art. Peter Maťo, DF VŠMU, Bratislava: Abbieko vnímať postavenie riaditeľa štátnej umeleckej inštitúcie, ktorý v nej súčasne hostuje ako umelec? Prof. PhDr. Dagmar Inštorisová, PhD., FM Paneurópska vysoká škola, Bratislava: Divadelné inscenácie Romana Poláka v roku 1989. Dr. hab. Dorota Fox, Instytut nauk o kulturze i studiow interdyscyplinarnych, Uniwersytet śląski, Katowice (Poľ.): Z królem Learem teatralna wyprawa do labiryntu współczesnego świata. Mgr. Ľubica Krénová, PhD., teatrologička, Praha (ČR): Rezonancie kategorického imperatívu v réžiách Martina Hubu. Doc. PhDr. Michal Babiak, PhD., FDU AU v Banskej Bystrici, FF UKF, Bratislava. Dr. Aneta Glowacka, Instytut nauk o kulturze i studiow interdyscyplinarnych, Uniwersytet śląski, Katowice (Poľ.): Sztuka wobec kryzysu. Teatr Krystiana Lupy. Mgr. Michaela Mojžišová, PhD., Ústav divadelnej a filmovej vedy SAV, Bratislava: Komorná opera – tvorivý azyl

súčasných skladateľov. Rok Andres, Fakultet za podiplomski študij Univerze v Novi Gorici (Slovinsko): Theatre productions by West-European authors in the 1950's in Slovenia – reception and response. Mgr. Simona Mischnáková, FF UKF v Bratislave: Dualizmus traumy v súčasnom umení a spoločnosti. Mgr. Martin Palúch, PhD., Ústav divadelnej a filmovej vedy SAV, FDU AU: Divadlo a hodnotová kríza očami Alejandra G. Iñárritu v jeho filme Birdman. Dr. Vanda Božić, Fakultet dramaskih umet-

nosti, Belehrad (Srb.): Dramski lik u pozorištu danas. PhDr. Silvia Kováčiková, ArtD., FDU AU: Krízy minulé na krídlach božieho vtáka. PhDr. Andrej Maťašík, PhD., FDU AU, Ústav divadelnej a filmovej vedy SAV, Bratislava: Krízy slovenského profesionálneho divadla. PhDr. Elena Knopová, PhD., FDU AU, Ústav divadelnej a filmovej vedy SAV, Bratislava: Chudoba ako divadelne zachytený stav mnohorakej krízy. Prof. MgrA. Jan Vedral, PhD., FDU AU, DAMU Praha (ČR). Doc. Mgr. Art. Matúš Olha, PhD., FDU AU: Čo robiť?

Spetrením programu konferencie bolo divadelné predstavenie hry Jana Vedrala Starí režiséři v réži Matúša Olhu a v nastudovaní poslucháčovi FDU AU.

(in)
foto Vlado Bahúl

STRETNUTIE NAD ZBOROVOU PARTITÚROU

FAKULTA MÚZICKÝCH UMENÍ AKADÉMIE UMENÍ V BANSKEJ BYSTRICI USPORIADALA V NOVEMBRI 3. ROČNÍK DIRIGENTSKÝCH KURZOV STRETNUTIE NAD ZBOROVOU PARTITÚROU III. – WORKSHOP. KURZY BOLI URČENÉ PRE ŠTUDENTOV ZBOROVÉHO DIRIGOVANIA STREDNÝCH A VYSOKÝCH UMELECKÝCH ŠKÔL, PRE ŠTUDENTOV PEDAGOGICKÝCH FAKULTÍ, ALE AJ PRE OSTATNÝCH POKROČILEJŠÍCH DIRIGENTOV, KTORÍ SI CHCÚ ROZŠÍRIŤ SVOJE DIRIGENTSKÉ ZRUČNOSTI A TAKTIEŽ ZÍSKAŤ NOVÉ POZNATKY V OBLASTI PRAKTICKEJ PRÁCE SO ZBOROM.

Ako lektori kurzov sa predstavili prof. Tamás Lakner, prof. Adam Korzeniowski a doc. Mgr. art. Štefan Sedlický, ArtD. V programe nechýbal dirigentsko-estetický rozbor povinných skladieb 1. a 2. kola dirigentskej súťaže a vybraných skladieb 2. kola, súčasná zborová tvorba v Maďarsku a v Poľsku, pohľady lektorov na stvárnenie vybraných skladieb obdobia renesancie, dirigentsko - estetický rozbor vybraných skladieb z poľskej a maďarskej zborovej literatúry (skladby v latinskom jazyku) i Deň otvorených dverí. Ten bol určený všetkým záujemcom o štúdium dirigovania zboru na FMU AU s možnosťou individuálnej konzultácie s doc. Mgr. art. Štefanom Sedlickým, ArtD., ktorý vyučuje predmet dirigovanie zboru na tejto fakulte. Dejiskom podujatia sa stala katedra kompozície a dirigovania zboru a koncertná sála FMU AU.

NOVINKOU DIRIGENTSKÁ SÚŤAŽ

FMU AU, Žilinská univerzita v Žiline v spolupráci s Konzervatóriom J. L. Bellu v Banskej Bystrici a s podporou Ministerstva kultúry SR usporiadali v rámci stretnutia nad zborovou partitúrou tiež 1. ročník medzinárodnej dirigentskej súťaže pre študentov zborového dirigovania, a to v priestoroch FMU AU a v koncertnej sále konzervatória.

Súťaže sa zúčastnili záujemcovia, ktorí študujú dirigovanie zboru na stredných a vysokých umeleckých školách a pedagogických fakultách. Vypísané boli 3 kategórie, súťažiť však bolo možné len v jednej, pričom študenti z 1. a 2. kategórie mohli požiadať o zaradenie do 3. kategórie (vysoké umelecké školy). Súťažné vystúpenia boli prístupné verejnosti. Postupujúci do druhého kola si v koncertnej sieni konzervatória dosýta užili spoluprácu so speváckymi zborními – Miešaným a dievčenským speváckym zborom konzervatória a zoskupením Canzona Neosolium pri FMU AU. Na

podujatí sa predstavili okrem slovenských aj dirigenti z Maďarska a Česka. Doc. Mgr. art. Štefan Sedlický, ArtD., riaditeľ súťaže: „Ide o prvý ročník, takže to ešte nie je úplne v povedomí, ale 17 účastníkov považujem za solídny počet. Verím však, že v budúcnosti bude účasť hojnejšia. Ide aj o stretnutie ľudí, ktorí sa chcú venovať zborom a dirigovaniu, čiže sa tu stretávajú pedagógovia a študenti z rôznych škôl. A o to nám ide.“

Výsledky – kategória pedagogických fakult: 1. miesto neudelené, 2. Jana Kašpárková (Prešov), **kategória konzervatórií:** 1. Katarína Šabová (Konzervatórium J. L. Bellu B. Bystrica), 2. Jakub Pikla (Pardubice – ČR), 3. Václav Glas (Praha – ČR), **kategória vysokých umeleckých škôl:** 1. Tomáš Oškovec, 2. Andrea Kiršová, 3. Jana Klimeková (všetci AU B. Bystrica), čestné uznanie Gellés (Pécs – Maď.).

(ba, in)
foto: (vb)

ČO PRINIESOL 13. KONGRES SVETOVEJ CIMBALOVEJ ASOCIÁCIE V ANGLICKOM MALVERNE

O DVA ROKY V BANSKEJ BYSTRICI

PODĽA ŠTATÚTU SVETOVEJ CIMBALOVEJ ASOCIÁCIE SA RAZ ZA DVA ROKY V RÔZNYCH ŠTÁTOCH ORGANIZUJÚ JEJ KONGRESY. 13. KONGRES SA USKUTOČNIL V OKTÓBRI T. R. V MALVERNE V ANGLICKU. CIEĽOM PROGRAMU BOLO PRIJATIE ROZHODNUTÍ O ČINNOSTI ZVÄZU, PREDSTAVENIE CIMBALOVÝCH PROGRAMOV JEDNOTLIVÝCH KRAJÍN, VÝMENA INFORMÁCIÍ, POZNATKOV O POPULARIZÁCIA NÁSTROJA. POČAS KONGRESU ORGANIZOVANÉ KONCERTY, PREDNÁŠKY A VÝSTAVY SPOJENÉ S PREDAJOM BOLI OTVORENÉ PRE ŠIROKÚ VEREJNOSŤ.

POPULARIZÁCII CIMBALOVEJ KULTÚRY SA DARÍ

Svetová cimbalová asociácia má z 33 krajín viac ako tisíc členov. Na 13. kongrese z 23 štátov sa na tejto udalosti zúčastnilo - aby mohli preukázať cimbalovú kultúru svojho štátu a aby mohli poznať svet svojho nástroja - 222 členov. Anglický prípravný výbor na čele s členkou vedenia Sally Whyteheadovou pripravil pred kongresom týždňové stretnutie s členmi klubu Nonsuch Dulcimer. Klub je kolektívnym členom Svetovej asociácie a po stretnutí členov pokračovali svojou účasťou na kongrese. Tí účastníci, ktorí prišli zo vzdialenejších krajín skôr, sa mohli zúčastniť na stretnutí anglickej spoločnosti. Prezidentka asociácie Viktória Herencsárová s vedením sa tiež zúčastnila stretnutia Clubu Nonsuch Dulcimer, ba čo viac, deťom ukázali rôzne druhy cimbalov. Deti s mimoriadnym záujmom počúvali informácie o cimbele a hudbu rôznych národov, učili sa ich piesne. Na programe boli aj prednášky, ukážky hudobných nástrojov a workshopy. V Anglicku, Amerike a Austrálii sa nástroje neozvučujú len paličkami, ale používajú aj brnkací spôsob ako napríklad mountain dulcimer alebo autoharp, ktorý V. Herencsárová sama vyskúšala. Získala tak mnoho informácií o týchto nástrojoch. Na otvorení kongresu primátor mesta Malvern Julian Ianson privítal účastníkov a po príhovore prezidentky asociácie nasledoval koncert, po ňom prednášky a koncerty sprevádzané výstavou prác. Všetky programy boli prístupné pre obecnosť, veď cieľom asociácie je popularizácia cimbalovej kultúry. Vo výstavnom

Účastníci 13. kongresu asociácie

Viktória Herencsárová (vpravo) so Sally Whyteheadovou

priestore bolo možné vidieť staré i nové hudobné nástroje, CD, DVD, paličky, ktoré zväčša bolo možné zakúpiť. Boli však aj také krajiny, ako napríklad Mexiko a Taiwan, ktoré na výstavu priniesli ukážky svojej kultúry, aby dokumentovali svoje kroje a výtvarné umenie. Osobitne sa páčilo, že 26-členná delegácia z Taiwanu počas celého kongresu používala tričká osobitne pripravené pre túto udalosť. K výstave patrila aj výstava obrazov, ktorá dokumentovala činnosť asociácie a rôzne druhy cimbalov. V tematických okruhoch prednášok sa o i. objavili: Modely anglických dulcimerov, Hudba z Perzie, Cimbalová ľudová hudba na Južnej Morave či

téma Rozvoj improvizacyjnych schopností od detského veku, s ktorou vystúpila V. Herencsárová. Ako sa zdôverila, pre ňu z prednášok najzaujímavejšou bola demonštrácia o sláčikovom psaltériu, keďže tento typ nástroja ešte nemala možnosť počuť v živom podaní.

TROŠKOU DO MLYNA PRISPEĽA AJ AU

Koncerty dali možnosti predstaviť hudbu vlastného národa. V. Herencsárová uviedla vlastnú kompozíciu pod názvom „Magyarosan“ (Maďarským spôsobom). Skladba je postavená na maďarskej ľudovej hudbe. Hudobný nástroj na kongrese jej zabezpečilo maďarské veľvyslanectvo, účasť na

kongrese podporil Fond Národnej kultúry z Maďarska. Slovensko zastupoval profesor Košického konzervatória Juraj Helcmanovský a Tina Gubová, Akadémiu umení v Banskej Bystrici Herencsárovej doktorandka Radka Weishab, Češka vyučujúca na Slovensku. AU chcela prezentovať svoju účasť vo väčšom rozsahu, no žiadosť o podporu od ministerstiev školstva a kultúry nebola vyslyšaná.

Štýl koncertov bol rozmanitý - klasická a ľudová hudba, úpravy ľudových piesní, džez a pop-rock. Skupina účastníkov z Taiwanu priniesla s tancom súvisiacu produkciu, v ktorých demonštrovala svoju ľudovú tradíciu. Popri ukázkach jednotlivých štátov zaujal koncert mládeže,

najmladšou účastníčkou sa stalo 8-ročné dievčatko z Mexika, ktoré muzicírovalo so svojimi rodičmi a starou mamou. Zaujímavosťou programu bol nemý animovaný film „Adventures of Prince Achmed“ (Dobrodružstvá princa Ahmeda) sprevádzaný hudbou Geoffa Smitha na anglickom cimbele.

Dôležitou súčasťou programu bola členská schôdza, na ktorej vedenie informovalo o činnosti od predchádzajúceho kongresu, úlohách v nasledujúcich dvoch rokoch, o oslavách 25. výročia asociácie a nakoniec schválilo miesto nasledujúceho kongresu. Za Slovenskú cimbalovú asociáciu so sídlom v Banskej Bystrici prezentáciu predniesla Radka Weishab. Prítomní

odsúhlasili, aby miestom nasledujúceho kongresu v roku 2017 bola Banská Bystrica. Kongres sa skončil galakonzertom, v ktorom sa každý štát predstavil krátkym programom. Geoff Reeve - Black, predseda Dulcimer Nonsuch sa, poďakoval medzi inými aj za prácu V. Herencsárovej, ktorá predniesla záverečný príhovor. V ňom prízvukovala, že táto udalosť je veľmi dôležitá pre rozvoj cimbalovej kultúry a jej popularizácie. Stojí za zmienku, že Malvern vznikol v 15. storočí a na skle jedného okna kostola je vyobrazený cimbal z roku 1501...

(vh)
foto a. a.

VO VOJVODINE AKO DOMA...

FAKULTA DRAMATICKÝCH UMENÍ AU PRIJALA POZVANIE AKADEMIE UMETNOSTI V NOVOM SADE (AU V NS) A ZÚČASTNILA SA NA TREŤOM ROČNÍKU FESTIVALU ŠTUDENTSKEHO DIVADLA, KDE OKREM ŠTUDENTOV Z DOMÁCEJ FAKULTY VYSTÚPILI NA AKCII SO SVOJIMI PREDSTAVENIAMÍ POSLUCHÁČI Z BELEHRADU, LUBLANY, SARAJEVA A ZÁHREBU.

Živý záujem dolnozemsých Slovákov Naši umelci sa prezentovali s predstavením jednoaktovky J. G. Tajovského Sľuby, na tri spôsoby, ktorú s poslucháčmi tretieho ročníka herectva a s výpomocou mladších aj starších kolegov poslucháčov herectva, našťudovali traja režiséri - M. Olha, D. Turanská a J. Ovšonková. Predstavenie odohrali na záver festivalu v priestoroch moderného Srbského národného divadla v Novom Sade na jeho komornej scéne. Predstavenie sledovalo okolo 300 divákov a naši študenti vzbudili živý záujem publika aj vzhľadom na to, že väčšinu tvorili Slováci, žijúci v Novom Sade a v slovenských vojvodinských obciach. Pre tých, ktorí slovenčine nerozumeli, pripravila srbské titulky pani Kristína Kováč, pracovníčka AU v Novom Sade, pôvodom Slovenka, pochádzajúca z Vojvodiny.

Druhé predstavenie odohrali v slovenskej obci Kysáč, dnes administratívne patriacej pod mesto Nový Sad, kde sa dočkali vreľého prijatia publika, ale aj organizátorov

tamojšieho ochotníckeho divadla, ktoré sa teší veľkému záujmu Kysáčanov, taktiež vojvodinských Slovákov. Veľkú zásluhu na realizácii tohto vystúpenia aj na pohostení, ktoré našim pripravili po predstavení, má naša poslucháčka, Kysáčanka Svetlana Gaško a jej rodičia, a poďakovanie patrí taktiež duši kysáčskeho ochotníckeho súboru Jánovi Privizerovi.

HOVORIL O AJ O SPOLUPRÁCI

Počas festivalu sa rektor AU Matúš Olha stretol s dekanom AU v NS na oficiálnom rokovaní, na ktorom prebrali témy obojstrannej dlhoročnej spolupráce a okrem

iného hovorili o potrebe založiť herecký ročník v slovenskom jazyku, ktorý by vychovával hercov pre už existujúce slovenské profesionálne divadlo v Báčskom Petrovci. Akademia umetnosti je organizačnou súčasťou univerzity v Novom Sade. Má vyše štyridsať rokov a podobne ako naša Akadémia umení vychováva adeptov dramatického, hudobného, filmového a výtvarného umenia. Medzi oboma školami funguje už roky čulá spolupráca. Stelesnením vzájomných väzieb je osoba prof. Ľuboslava Majeru, ktorý pôsobí na oboch školách.

(mo)

SLOVENSKÍ UMELCI VO FÍNSKU

V ZÁVERE OKTÓBRA T. R. ABSOLVOVALI NA PÔDE FÍNSKYCH MIEST HELSINKI, ESPOO, JYVÄSKYLÄ A OULU KONCERTNÉ TURNÉ PEDAGÓGOVIA KATEDRY VOKÁLNEJ INTERPRETÁCIE FMU AU V BANSKEJ BYSTRICI, SOPRANISTKA PROF. MÁRIA TOMANOVÁ, ARTD. A KONCERTNÝ MAJSTER, KLAVIRISTA MGA. MATEJ ARENDÁRIK, ARTD.

VÝLUČNE SLOVENSKÁ TVORBA

Na troch koncertoch zaznela výlučne rýdzo slovenská piesňová a klavírna tvorba s cieľom propagácie a prezentácie slovenských skladateľov. Projekt bol finančne podporený grantovým programom Pro Slovakia, ktorý je súčasťou grantového systému Ministerstva kultúry SR a spolufinancovateľom bola FMU AU. Koncerty taktiež podporilo Veľvyslanectvo SR vo Fínsku. Projekt bol určený širokej laickej a odbornej verejnosti významných kultúrnych centier Fínskej republiky. Pozitívom bola skutočnosť, že v uvedených mestách sú popredné národné hudobné a hudobno-pedagogické inštitúcie, ktoré prezentácia slovenskej vokálnej a klavírnej tvorby oslovila. Cieľom bolo tiež rozširovanie kontaktov slovenských umeleckých osobností s profesionálnym hudobným umeleckým prostredím vo Fínsku.

Na koncertných pódiiach zazneli vokálne diela významných slovenských hudobných skladateľov Viliama Figušu - Bystreho, Mikuláša Schneidra - Trnavského, Alexandra Moyzesa, Bartolomeja Urbanca, Eugena Suchoňa, Šimona Jurovského, Dezidera Kardoša, Tibora Freša, Ivana Hrušovského, Vojtecha Didiho, Petra Martinčeka, Pavla Kršku a klavírna tvorba Eugena Suchoňa, Ilju Zeljenku, Egona Kráka a Róberta Krausa.

Okrem toho bol v priestoroch nádherného kostola Paavalin kirkko v Helsinkách realizovaný koncert z diel svetových skladateľov - Antonín Dvořák, Bedřich Smetana, Alessandro Stradella, Johannes Brahms, Maurice Ravel, Claude Debussy. Slovenské diela publikum zaujali a stretli sa s veľmi pozitívnym ohlasom, čo potvrdil aj záujem o notový materiál jednotlivých skladieb. Zároveň bolo ponúknuté pozvanie menovaným slovenským interpretom na prezentáciu umeleckej tvorby v ďalších rokoch.

Espos, zľava: zástupca veľvyslanca vo Fínsku, M. Arendárik, manželka zástupcu veľvyslanca, M. Tomanová, zamestnankyne veľvyslanectva

Mária Tomanová a Matej Arendárik v kostole Paavalin kirkko Helsinki

POĎAKOVANIE VELVYSLANCA

Obom našim umelcom zaslal veľvyslanec SR vo Fínsku a Estónsku Tibor Králik z Helsínk ďakovný list, v ktorom uvádza: „Vážená pani Tomanová, vážený pán Arendárik, dovoľte mi, aby som sa Vám v mene Veľvyslanectva Slovenskej republiky i v mene svojom poďakoval za ukážkovú reprezentáciu slovenskej hudobnej kultúry a tradície vo Fínsku. Vysoko oceňujem Vašu aktívnu prezentáciu a umelecky kvalitnú interpretáciu kompozícií popredných slovenských autorov na fínskej pôde v krátkom časovom úseku. Zo spätných reakcií fínskych návštevníkov Vašich koncertných vystúpení si Vám s radosťou dovoľím tlmočiť ich nadšenie z výberu skladieb reflek-

tujúcich melódie slovenského folklóru ako aj pozitívne hodnotenie pútavého a umelecky pestrého podania kompozícií. Verím, že tak ako nás kultúrne obohatilo Vaše vystúpenie, že aj vám zostanú na Fínsko pekné spomienky a dúfam, že sa do Fínska v budúcnosti vrátite nielen ako umelecké zoskupenie. Vážená pani Tomanová, vážený pán Arendárik, dovoľte mi na záver zapriať Vám veľa osobných i pracovných úspechov a mnoho ďalších úspešných hudobných reprezentácií našej krajiny na svetových koncertných pódiiach.“

(mt)

foto: a.a.

DOBRE MIENENÉ RADY IMATRIKULANTOM

JE PRAVDOU, ŽE IMATRIKULAČNÝ AKT JE SÍCE FORMÁLNYM OBRADOM, ZATO VŠAK V SEBE SKRÝVA ČOSI NEOPAKOVATELNÉHO, NEZABUDNUTELNÉHO, ŠTEKLIVÉHO. NETREBA POCHYBOVAŤ, ŽE PRE VYSOKOŠKOLSKÉHO NOVICU MÁ PRIAM PRÍCHUŤ MEDU.

Už je to tak dané, že táto akademická slávnosť, zloženie akademického sľubu za účasti rektora a dekana príslušnej fakulty alebo aj nimi určených zástupcov, pri ktorom študent prvýkrát zapísaný do fakultnej matriky (imatrikulovaný) sľubuje, že bude plniť študijné povinnosti a rešpektovať morálne záväzky voči univerzite a fakulte, jednoducho od nepamäti nesie v sebe náboj jedinečnosti. Dôkazom bola aj novembrová imatrikulácia prvákov všetkých fakúlt našej alma mater, ktorí sa týmto okamihom stali členmi tunajšej akademicko-obyčejnosti. Nefalšovanú radosť z prevzatia imatrikulačného dekrétu v divadelnej sále štúdia na Hornej ulici bolo badať na tvárach všetkých prvákov. Pravda, ešte predtým si vypočuli niekoľko dobre mienených rád rektora školy doc. Mgr. art. Matúša Olhu, PhD.: „Pamätajte, že talentovaný človek má pokoru v sebe, dobrý umelec je navyše nositeľom etického posolstva. Lebo platí: svetská sláva, poľná tráva. Nechcem vás strašiť, ale publikum býva často kruté, a preto odporúčam nadviazať vzájomné vzťahy so spolužiakmi z vyšších ročníkov, ktorí už disponujú istými skúsenosťami aj v tomto smere.“ Najvyššia autorita školy novicov na záver svojho príhovoru vyzvala symbolickým zvratom „radujme sa teda, pokiaľ sme mladí“, napokon vzápätí Gaudeamus igitur v sále aj zaznelo. Študentská hymna odľahčila vážnosť chvíle tak, ako etuda budúcej herečky Beáty Eibenovej, ktorá svojim novým kolegom tiež udelila zopár rád prostredníctvom Shakespeareovho Hamleta.

V Divadle AU sa zišlo 102 adeptov umenia

Imatrikulantov vívalo vedenie školy na čele s rektorom doc. Mgr. art. Matúšom Olhom, PhD.

DO SLUŽIEB MÚZ 102 ADEPTOV

Pamätné listy si celkom 102 adeptov umenia prevzalo z rúk dekanov fakúlt doc. Juraja Saporu, akad. soch., prof. PaedDr., Mga et Mgr. Vojtecha Didiho a doc. PhDr. Jána Sládečka, PhD. v prítomnosti prorektorov prof. Ľudovíta Hološku, akad. mal., doc. Mgr. art. Márie Strenáčikovej, CSC. a PaedDr. Mgr. Petra Vítka. Na FVU (42 imatrikulovaných) bakalársky študijný program audiovizuálne médiá/intermédiá a digitálne médiá bude študovať 11, grafiku 12, maľbu 12 a sochárstvo 7 poslucháčov. Na FDU (33) si divadelnú dramaturgiu

a réžiu zvolili 3, herectvo 15, filmovú dokumentárnu tvorbu 8 a filmovú dramaturgiu a scenáristiku 7 poslucháčov. Na FMU (27) sa pre kompozíciu a dirigovanie zboru rozhodol 1, pre interpretačné umenie - inštrumentálne - klavír 4, interpretačné umenie - inštrumentálne - akordeón 3, vokálnu interpretáciu 7, interpretačné umenie - inštrumentálne: bicie 1, tubu 1, saxofón 1, trúbku 2, klarinet 1, flautu 1, violu 1, husle 2, cimbal 1 a gitaru 1 poslucháč.

(ba)

foto: Vlado Bahýl

JUBILUJÚCI PROF. PAEDDR. MGA. ET MGR. VOJTECH DIDI: „KONDÍCIA ŠKOLY JE VEĽMI DOBRÁ“

SKLADATEĽ, TO JE VEČNÝ POHYB...

PROF. PAEDDR. MGA. ET MGR. VOJTECH DIDI (75) JE TAKPOVEDIAC ŽIJÚCOU LEGENDOU AKADÉMIE UMENÍ. VEĽ UŽ V ROKOCH 1997–2000 PÔSOBI VO FUNKCII DEKANA FAKULTY MÚZICKÝCH UMENÍ A OD ROKU 2000 ZASTÁVA POST REKTORA ŠKOLY. VARI ANI NETREBA PRIPOMÍNAŤ, ŽE TO BOLO V MIMORIADNE „HORÚCOM“ OBDOBÍ, KEDY VEDENIE A ŠTATUTÁR ZVLÁŠŤ MUSELI ODOLÁVAŤ SNAHÁM O ZRUŠENIE ŠKOLY. SÚ REMINISCENCIE NAŇ V PRÍPADE PROFESORA DIDIHO STÁLE ŽIVÉ?

- V tom období bola situácia veľmi zlá. Isté umelecké kruhy v Bratislave nás nechceli, navyše vtedajší rektor prof. Melicher nebol zdravotne v poriadku, a tak som v roku 2000 nastúpil na jeho miesto. Rektor AU však vtedy ešte nebol členom Slovenskej rektorskej konferencie, čo bolo mínusom, navyše nemali sme ešte akreditáciu a pridelené financie nepostačovali. Takže sme vlastne bojovali o prežitie. Našťastie všetkým, čo sme tu boli, nechýbala trpezlivosť a krok za krokom sme budovali našu školu. Časom sa mi podarilo dostať sa do Slovenskej rektorskej konferencie, čo bol prvý príznak, že sa ľady lámu a cesta za rozvojom sa otvára. Na rad prišlo riešenie otázky absolvovať akreditáciu. Predtým sme síce od ministra Ftáčnika dostali tri roky a po nich malo prísť na rad akreditačné konanie, lenže sa zmenil minister a akreditáciu sme museli urobiť okamžite. Vtedy sa to podarilo jedine FMU, dostali sme bakalárske štúdium, ostatné zatiaľ nie, no najhoršie na tom bolo, že v čase, keď sa na ministerstve vypracovával rozpočet, pre neakreditované školy vyčlenilo len minimum finančných prostriedkov. Tak sme takpovediac rodinným spôsobom peniaze prerozdělili, aby sa vôbec mohlo existovať. V ďalšom období si urobila akreditáciu aj FVU, ba FMU i pre magisterské štúdium. Najväčší boj zvädzala FDU. Až do takej miery, že zastavili jednotlivé študijné programy a museli sme tuším 24 študen-

tov odoslať do Bratislavy na VŠMU, lebo sme nemali akreditáciu, takže tu nemohli štúdium ukončiť. To bolo v júni, v septembri síce už FDU akreditáciu dostala, no študenti už boli v Bratislave. Takto sme rozvíjali našu akadémiu – v tom čase som už naplánoval prestavbu terajšej budovy FDU a za nového rektora sa aj dokončila. Rovnako sme budovali FVU, keď sa nadviazalo na to, čo sa postavilo na začiatku fungovania školy v roku 1997. Isteže, dnes, pre túto dobu to už nestačí, budeme musieť uvažovať najmä o ďalšom rozvoji pre FVU, aby mohla uplatňovať aj nové techniky tak, ako je to na iných výtvarných školách, lebo by sa to mohlo odraziť na nezaujme študentov.

Znamená to, že aktuálne je Akadémia umení v solídnej kondícii?

- Áno, kondícia školy je veľmi dobrá. Počítam tu v niektorých kruhoch, že ideme dolu vodou, ale to je veľmi škodlivý názor. Pretože, ak ideme dolu vodou, potom sú na vine tí, čo idú dolu vodou a nerobia nič, aby tak nebolo... Pozrite sa, čo sa týka akreditácie, máme najlepšie výsledky. Koľkým renomovaným univerzitám zastavili študijné programy, nemôžu používať titul univerzita, zatiaľ čo my sme to cez Akreditačnú komisiu získali bez akýkoľvek barli-

čiek. To je úžasné. FMU sa navyše podarila aj habilitácia a inauguračia. Takže tá zlomyseľnosť nie je namieste, skutočnosť je iná. Považujem to za sebazraňovanie, pretože to nie je pravda. Čo by dali iní za rozvoj taký, akým sa rozvíjame my a keby mali také akreditácie, ako máme my!

Fakultu ste viedli opätovne od roku 2008 až dodnes, kedy vám končí mandát. V akom stave ju odovzdávate svojmu nástupcovi?

- Fakultu som prevzal svojho času po prof. Krakovi na základe konkurzného konania a prezentovanej vízie. Zaviedli sme prax, aby fungovala verejná kontrola, aby každý rok tá vízia prešla hodnotením, takže kolegovia kontrolujú mňa a naopak. Mám absolútne všetko, fakulta je vo výbornom stave. Keď si pozriete vyhodnotenie ARRA, máme najlepšie profesionálne obsadenie z hľadiska profesorov, docentov a odborných asistentov v pomere ku študentom. Obdržali sme v ňom 90 bodov, najviac zo všetkých umeleckých škôl, všetky ukazovatele sú potešujúce. Rovnako tak celková druhá priečka medzi ôsmimi hudobnými fakultami. Za tým vidieť mravčiu

a trpezlivú prácu. Na každom kolégiu hodnotí každá katedra jednotlivých pedagógov, ich umeleckú činnosť, publikačné aktivity či projekty. To sú veci, ktoré sa potom vysoko hodnotia. Aj vo verejnosti. Do života sme uviedli také medzinárodné festivaly, ako Forum per tasti, Bass fest či dirigentskú súťaž, ktorými sa dostávame aj zásluhou zahraničných účastníkov do širšieho povedomia. Musíme si pomôcť aj propagáciou a prácou. Keď sa robí rozpočet, 60 percent ide práve na umeleckú činnosť. Za to získavame isté peniaze, plus publikačnú činnosť, projekty, atribút financií, koľko zoženieme, a potom môžeme dotovať všetky činnosti, ktoré vykonávajú naši kolegovia.

Podľa toho, čo uvádzate, by bolo prospešné, keby váš nástupca pokračoval vo vašich šlapajach. Je to aj vaša predstava?

- Viete, je dobre, že akademická obec dáva svoje hlasy. Lebo jeden človek nemôže obsiahnuť všetko, nemôže poznať všetko. V zásade sa človek inak tvári pri vás, inak na chodbe a inak so študentmi. Až potom si o ňom možno vyskladať komplexný obraz. Adeptov na dekanský post bolo viacero, sám som bol zvedavý, koho navrhnú, kto to prijme a koho zvolia.

Prehodme list. Skomponovali ste neúrekom opusov, mnohé zo skladieb a z dirigentskej činnosti sa ocitlo na CD a DVD. Ste profesorom v špecializácii kompozícia a ako skladateľ ste v tomto roku zaujali dvoma svetovými premiérami. Či sa mylíme?

- Skladba „Canzone eterna“ per soprano, recitazione, coro misto e orchestra vznikla v roku 2014 na podnet doc. Paľa Tužinského v rámci projektu „Clemens“. Inšpiračným zdrojom bola mariánska antifona z 11. storočia „Salve Regina“, báseň od Kataríny Starekovej „V žene nebo ukryté je“ a modlitba „Ave Maria“. Na premiére skladby v Štátnej opere bolo vypredané a podľa ohlasov sa dielo páčilo. Uvidíme ďalej, aký bude osud skladby. No a potom nasledovala pri príležitosti môjho životného jubilea premiéra kantáty Zeme dar pre soprán, barytón, miešaný zbor a veľký symfonický orchester. Takisto v Štátnej opere. Je to oslava života ako najväčšieho daru pre človeka. Pred kantátou zaznela aj ďalšia moja skladba Hommage à Banská Bystrica, ktorú som napísal pri príležitosti 750. výročia udelenia mestských privilégií Banskej Bystrici, na znak úcty k všetkým občanom mesta, čo tu žili, na slávu človeka. Lebo bez tých ľudí, čo tu boli, by v žiadnom prípade nemohlo pokračovať to, čo je tu. Nuž a medzi týmito dvoma skladbami

odznela ešte moja skladba Musica lirica pre hoboj a sláčikový orchester. Skrátka a dobre, stále som v permanencii. Z času na čas prídu za mnou kolegovia, či by som im niečo nenapísal. Takže pripravujem čosi aj teraz, no neprebíhajme, lebo to dielko je len zárodok, chvíľku sa rodí, potom sa dá nabok a zasa zoberie. Viete, skladateľ, to je večný pohyb, večný boj, či je to dobré, či nie je. Prezradím len, že to bude komorná skladba pre violu a alt a je to na starorómske ľudové piesne. Bude to taká zvláštna skladba.

Keď spomínate, že ide o večný boj, kedy vás obvykle premkne pocit, že skladbe už nič nechýba a ste vnútorne presvedčený, že je to pravé orechové?

- U mňa je to tak, že píšem niečo dva týždne, potom ďalšie dva pokračujem, no tentoraz to hrám od začiatku až do konca. A ako sochár oškrabkáva, opravuje svoj výtvar, tak aj ja cizelujem. Keď to mám hotové, zase si to celé prehrám, vypočujem a zase poopravujem, aby to malo zmysel a formu.

Vo vašej profesionálnej kariére sa celoživotne prelínajú a dopĺňajú tri základné formy hudobného účinkovania – kompozičná činnosť, dirigovanie a hudobno-pedagogické pôsobenie. Zdá sa, že v pozoruhodnej symbióze.

- Je priam žiaduce, aby skladateľ nebol vytrhnutý zo spoločnosti. Totiž, neviem, aký je to dar, že človek vie komponovať hudbu, ale stále ide len o človeka z mäsa a kostí, ktorý má svoje vedomie a emócie, no ktorý akoby očami nasával život okolo seba. Možnože ho niečo trápi, z niečoho má možno radosť, a to následne preťaví do danej skladby. Ľudia potom akoby prichádzali na to, aha, tá hudba je o tom, čo cítime, čo prežívame. Nastáva symbióza medzi poslucháčom a skladateľom. A moja pedagogická činnosť? Pôvodne som predsa učiteľ, pôsobil som na základných, stredných i vysokých školách, na konzervatóriu a už 18 rokov na Akadémii umení. Mimočodom, niekomu sa môže zdať, že som zatažený na Kysuce, a to aj pri svojej tvorbe. To pramení z toho, že keď som v roku 1959 končil školu v Trenčíne, čakala ma, tak bolo vtedy zvykom, umiestenka. Nastúpil som na učiteľské miesto na Jednástročnej strednej škole v Turzovke a po vojenčine som sa tam vrátil. Učil som tam až do roku 1987, teda po veľký kus života. Podmanilo si ma aj ochotnícke divadlo, mal som tiež detský zbor, s ktorým sme chodili po svete, navyše akordeónový súbor. Odtiaľ pramenia i motívy v mojej tvorbe. Vidím to ako dnes – v tamojšom

kostolíku znie zvon, hore na pašu sa trúšia kravičky a hojačky spievajú – jedna dievčina na druhú a vzájomne si takto odpovedajú. Úžasne emotívne scény. Veľa z toho mám vo svojich skladbách ako ponášku na tamojší folklór.

Nie je tajomstvom, že na našej škole pokračuje zásluhou vnučky vaša rodinná tradícia...

- Mám tri vnučky a dvoch vnukov. Najstaršia z nich, Anička, pokračuje v mojich šlapajach na akadémii. Už keď mala štyri roky, bolo na nej badať záujem o hudbu, takže zákonite navštevovala hudobnú školu, kde študovala klavír. Na akadémii pokračuje doktorandským štúdiom kompozície, je v druhom ročníku.

(ba)
foto: (vb)

NAŠI JUBILANTI

APRÍL 2015

60 rokov – prof. Boris Jirků, akad. mal.

AUGUST 2015

70 rokov – prof. Milota Havránková

SEPTEMBER 2015

65 rokov – Mgr. art. Alexandra Záborská, ArtD.

NOVEMBER 2015

40 rokov – PhDr. Silvia Kováčiková, ArtD.
60 rokov – prof. Mga. Jan Vedral, PhD.

DECEMBER 2015

75 rokov – prof. PaedDr., Mga et Mgr. Vojtech Didi

Jubilantom v mene zamestnancov, študentov a sympatizantov školy srdečne blahožela a do ďalších rokov praje redakčná rada veľa zdravia, šťastia, inšpirácie, tvorivých síl a pohody v osobnom i profesionálnom živote.

JAN VEDRAL: „S INSCENÁCIOU SOM VEĽMI SPOKOJNÝ“

NESPORNE UDALOSŤOU OKTÓBROVEJ PONUKY DIVADLA AU V BANSKEJ BYSTRICI SA STALA CELOSLOVENSKÁ PREMIÉRA HRY PRAŽSKÉHO DRAMATIKA, DRAMATURGA A PEDAGÓGA JANA VEDRALA STARÍ REŽISÉRI. PREDSTAVENIE REŽIROVAL MATÚŠ OLHA. O PREKLAD HRY SA POSTARAL ANDREJ MAŤAŠÍK, DIELO DOTVÁRALI ASISTENTKA RÉŽIE JANKA FEDEŠOVÁ, SCÉNOGRAFICKY JAROSLAV DAUBRAVA A KOSTÝMAMI MIROSLAV DAUBRAVA.

V inscenácii, ktorá uzrela svetlo sveta pri príležitosti životného jubilea autora, sa predstavili študenti 4. ročníka FDU Samuel Borsík, Matúš Buch, Matúš Štastniak, Adriana Pešinová, Beáta Eibenová, Alžbeta Cingelová, Barbora Bušovská, Michaela Piesyk, Peter Golian a Tomáš Ivanka. Pred premiérou visela vo vzduchu najmä otázka, ako sa mladí adepti herectva vysporiadajú s fiktívnym obrazom príbehu štyroch starých režisérov, cez ktorý dramatik varuje nielen pred nekritickým obdivovaním veľkých umeleckých osobností, ale aj pred manipulovaním obrazu sveta, ktorý sa k nám dostáva. Nuž a kto by lepšie vedel posúdiť, ako sa tejto úlohy zhostili, ako sám autor hry?

PREJAV OBOJSTRANNEJ VĎAKY

„Starých režisérov urobil režisér v plnej tvorivej sile s mladými hercami. Textu hry to výrazne prospelo a ja som s inscenáciou veľmi spokojný. Čoho sa nedostáva na životnej skúsenosti a na hereckej akribii, je plne nahradené vnútornou angažovanosťou. Ak berú mladí divadelníci za svoje rozhorčenie nad tým, ako boli (a sú) umelci ochotní zapredávať sa moci, ak je ich interpretácia postáv umelcov – kolaborantov naplnená takým vnútorným údivom nad tým, čoho že sa to tieto celebrity boli schopné dopustiť, a ak ich neopustí tento postoj pri ich ďalšom dozrievaní, nemusí to ešte byť s občianskou spoločnosťou a inteligenciou tak zlé, ako by to zodpovedalo zámerom politických marketérov manipulácie s ľuďmi. Ako príslušník českým prezidentom ostentatívne opovrhovanej „pražskej kaviarne“ som na bystrických študentov hrdý a som im, režisérovi Olhovi a škole vďačný,“ netajil svoje pocity po premiére Jan Vedral, ktorý hru Máme ho! (Starí režiséri) napísal v roku 2004 a pražské Národné divadlo ho odpremiéovalo o štyri roky neskôr.

Jan Vedral neskrýval spokojnosť

Žiada sa dodať, že inscenácia je nielen vyjadrením vďaky za prínos profesora Jana Vedrala pre FDU a AU vôbec, ale aj našim príspevkom do rozvoja vzťahov českých a slovenských divadelníkov.

(ba)

foto: Vlado Bahýl

Fragmenty z predstavenia

ČERSTVÉ UMENIE Z BANSKEJ BYSTRICE

MODEROVANÁ PREZENTÁCIA PRÁC ŠTUDENTOV FAKULTY VÝTVARNÝCH UMENÍ AKADÉMIE UMENÍ V BANSKEJ BYSTRICI PRE VEREJNOSŤ SA USKUTOČNILA V NOVEMBRI V KUNSTHALLE KLUBE V BRATISLAVE. PODUJATIE BOLO REALIZOVANÉ V SPOLUPRÁCI S KUNSTHALLE BRATISLAVA. PREZENÁCIU UVÁDZAL KURÁTOR RICHARD GREGOR, MODERÁTOROM BOL KURÁTOR MICHAL STOLÁRIK.

Fakulta výtvarných umení AU v Banskej Bystrici je tretou vysokou školou na Slovensku, ktorá ponúka štúdium vizuálneho umenia v rámci katedry malby, grafiky, sochárstva, intermédií a digitálnych médií. Šestnásť študenti, zástupcovia jednotlivých ateliérov, odprezentovali svoje diela a načrtli tak umeleckú víziu bansko-bystrickej školy.

PREZENTÁCIA SPLNILA ÚČEL

Formát podujatia, 5 minút na jedného študenta, umožnil v relatívne krátkom čase dynamicky prezentovať autorskú tvorbu, ktorá daným časovým limitom musela byť podaná sústredene a koncepcne. Niektorým študentom forma prezentácie zodpovedala viac, boli lepšie pripravení, iným menej. Podobne to bolo s kvalitou preukázaných prác a projektov. Ako škola, ktorá je vždy v procese, to berieme ako skúsenosť pre študentov a prax do budúcnosti. Zámerom prezentácie bolo exportovať

a prezentovať práce študentov na mimoškolskej platforme, mimo mesta Banská Bystrica. Uvedená prezentácia mala poskytnúť spätnú väzbu študentom aj pedagógom, na ich umelecký program. Prezentácia v Kunsthalle Bratislava splnila daný zámer, účasť publika bola hojná, čím sa informácia o tvorbe študentov a umelecko-pedagogickom zameraní FVU AU dostala k širšej odbornej verejnosti.

(jt)

foto: Martin Marenčín

MODERÁTORKA SLÁVNOSTNÉHO OTVORENIA BEÁTA EIBENOVÁ: „SUPER SKÚSEŇ“

UŽ LEN ZAKOTVIŤ V KAMENNOM DIVADLE...

SLÁVNOSTNÉ OTVORENIE AKADEMICKÉHO ROKA JE OKAMIH, KTORÝ DÁVA VYNIKNÚŤ NIELEN AKADEMICKÝM HODNOSTÁROM. TOHTO ROKU SA MODERÁTORskej ÚLOHY S PREHLADOM ZHOSŤILA BEÁTA EIBENOVÁ, ŠTUDENTKA 4. ROČNÍKA HERECTVA FDU AU.

- S ponukou ma oslovil rektor školy docent Olha, - zdôverila sa sympatická rodáčka z Košíc. - Prijala som to, samozrejme, ved ide o česť, no malé obavy tu boli. Vlastne spočiatku ma oslovili, aby som tu recitovala, nakoniec z toho vzišla ponuka promotorky otváracieho aktu. Trošku nervozity z toho, či to zvládnem, som pociťovala, ale napokon sa z toho vyklula super skúsenosť a som rada tejto príležitosti. **Už ste sa ocitli v podobnej úlohe?** - Nie, ešte som nedomerovala žiadnu akciu. **Vzápätí po tejto skúsenosti ste vhupli do všedného študentského života. Čo tento pojem vo vašom prípade predstavuje?** - Asi toľko, že som skončila bakalársky

stupeň u pána Přeučila. Pod jeho krídlami sme síce naďalej, ale už viac na voľnej nohe. **Keďže ste v poslednom ročníku štúdia, máte už predstavu o budúcnosti?** - Určite by som bola najradšej, ak by sa mi podarilo dostať sa do niektorého z kamenných divadiel. Uvedomujem si, že v dnešnej dobe je to náročné, ale pri divadle chcem zostať v každom prípade. **Nepomohla by vám v takom prípade istá skúsenosť z hostovania na niektorej scéne už počas štúdia?** - Popravde, v kamennom divadle som ešte nehostovala. Začala som však vystupovať v kočovnom divadle, kde hrám rozprávky pre deti. Ide o bansko-bystrický súbor divadla Clipperton. Uvidíme, kam ma ďalej vietor zaveje... **Bolo divadlo odjakživa vašou prioritou?** - Je faktom, že v Košiciach som vyštudovala klavír na konzervatóriu, potom som si však povedala, že to chcem skúsiť s herectvom. Podarilo sa, som na Akadémii umení a už sa teším, čo príde po jej absolvovaní.

(ba)
foto: Vlado Bahýl

WORKSHOP FIGURÁLNEJ KRESBY A MALBY

MEDZINÁRODNÝ WORKSHOP FIGURÁLNEJ KRESBY A MALBY 2015/16 VIEDOL PROF. BORIS JIRKŮ, AKAD. MAL. ZÚČASTNILO SA HO CELKOM 77 ŠTUDUJÚCICH, NIELEN Z NAŠEJ ŠKOLY, ALE I Z AU CARRARA, AU POZNAŇ, ČVUT PRAHA, VŠVU BRATISLAVA, UMB B. BYSTRICA, SŠVU KREMNIČA.

Všetko sa odohrávalo v ateliéroch malby FVU - praktická výučba a v ateliéri grafiky teoretická výučba. Vzniklo okolo 700 veľkých dvojmetrových kresieb a 400 malých mimetických kresieb, ktoré boli súčasťou workshopu ako doplnujúce domáce práce. To všetko vďaka entuziazmu a nasadeniu študentov. Materiál predstavoval viac než

dva kilometre kresliaceho papiera a 2 kilogramy uhlíka (vďaka Jurajovi Solivajsovi). Workshop trval takmer týždeň s množstvom domácich študijných úloh. Študenti sa naučili prechádzať priestorom, ilúziou, všetko presne zmerať a zväžiť, previesť z 3 D do 2 D iluzívnej reality i nájsť vlastný spôsob uchopenia videného. Najlepšie práce sa nafotografujú (Juraj Solivajs v spolupráci s Romanom Balážom, Monikou Oremusovou a Patrikom Ševčíkom) na webové stránky FVU AU a výber bude odprezentovaný na medzinárodnej výstave Figurama 2016 v Katowiciach (Poľ.), Česku (Národní galerie ČR), Slovensku a pravdepodobne i Maďarsku. Vernisáž najlepších prác sa uskutočnila 3. októbra, výstava trvala tri týždne.

(bj)

VÝSTAVY A AKTIVITY STREDOSLOVENSKEJ GALÉRIE

BETHLENOV DOM, DOLNÁ 8:
19. 11. 2015 – 21. FEBRUÁR 2016
JAROSLAV KUBIČKA: SPOMIENKY NA SOCHY
Samostatná výstava k 85. výročiu narodenia umelca.

PRAETORIUM, NÁM. Š. MOYSESA 25:
3. 12. 2015 – FEBRUÁR 2016
DSIP – DOČASNÁ SPOLOČNOSŤ INTENZÍVNEHO PREŽÍVANIA ... / AMATÉRSKE DIVADLÁ

29. 10. 2015 – 6. 3. 2016
MOTÍVY NEVIDITEĽNOSTI

10. 12. 2015 – 6. 3. 2016
PRACOVNÁ PAMÄŤ – JÁN BUDAJ A DOČASNÁ SPOLOČNOSŤ INTENZÍVNEHO PREŽÍVANIA

VILA D. SKUTECKÉHO, HORNÁ 55:
STÁLA EXPOZÍCIA DOMINIKA SKUTECKÉHO (1849 – 1921)
celoročne.

Otváracie hodiny: UT - NE: 10.00 - 15.00 hod.
Voľný vstup do SSG každú poslednú nedeľu v mesiaci počas roku 2015.

PODUJATIA A SPRIEVODNÉ AKTIVITY
12. 12. 2015 o 13.00 hod.: Komentovaná prehliadka a tvorivá dielňa k výstave Motívy neviditeľnosti, Praetorium. Vždy poslednú sobotu v mesiaci SSG pripravuje tvorivé dielne pre širokú verejnosť.

31. 10. 2015 o 13.00 hod.: Prednáška pre verejnosť: rozhovory o umení. Bethlenov dom, Dolná 8

Celoročne - Vila D. Skuteckého, Horná 55: Zábavný skicár - pre najmenších návštevníkov - Detský tlačový sprievodca expozíciou - Galerijné kufríky. Ponuka pre školy: SSG realizuje tvorivé dielne, animácie a lektoráty pre materské, základné a stredné školy, školské kluby, základné umelecké školy a centrá voľného času.

Bližšie informácie o ponuke pre školy na www.ssgbb.sk. SSG, Dolná 8, 975 90 B. Bystrica, tel.: +421 48/470 16 15, ssgbb@ssgbb.sk, www.ssgbb.sk, fcb. Voľný vstup do SSG každú poslednú nedeľu v mesiaci počas roku 2015.

FERMAN DIVADLA AKADÉMIE UMENÍ V BANSKEJ BYSTRICI

JANUÁR 2016

STREDA 13.1.2016 O 18:30, DIVADELNÁ SÁLA FDU AU
ANTOINE DE SAINT-EXUPÉRY: MALÝ PRINC
„Rád by som vedel, či hviezdy nežiaria preto, aby si každý mohol jedného dňa vyhľadať tú svoju.“
Réžia: Jana Ovšonková, Scénografia: Dušan Krnáč
Účinkujú: Tomáš Krištof, Martin Juriček, Natália Vaňová, Adriana Pešinová, Matúš Buch

UTOROK 19.1.2016 O 18:30, MALÉ ŠTÚDIO 232
J.G.TAJOVSKÝ: TMA
Réžia: Svetlana Gaško, Dramaturgia: Miroslav Lukačovič
Účinkujú: Herci 3. ročníka herectva
Ped. vedenie: K. Burdová, E. Spišák, S. Kočanová
Na predstavenie je potrebná rezervácia.

STREDA, 20.1.2016 O 18:30, DIVADELNÁ SÁLA FDU AU
Repríza inscenácie
J.G.TAJOVSKÝ: SLUBY
(jednoaktovka inscenovaná na tri rôzne spôsoby)
Réžia: Matúš Olha, Dana Turanská, Jana Ovšonková,
Dramaturgia: Miroslav Lukačovič
Účinkujú: Študenti druhého a tretieho ročníka herectva

STREDA 27.1.2016 O 18:30, DIVADELNÁ SÁLA FDU AU
ARISTOFANES: LYSISTRATA
Réžia: Matúš Olha, Dramaturgia: Veronika Pachová
Účinkujú: Študenti piateho ročníka herectva

Zmena programu vyhradená. Vstup voľný.

FDU AU/ Klub HaD, Horná 95, Banská Bystrica.
Rezervácie: divadlo@aku.sk, 0908 669 932.
Možnosť organizovaných predstavení pre skupiny a školy, informácie na tel. 0908 669 932.

ZAZNAMENALI SME

LAUREÁTI FORUM PER TASTI 2015

Víťazi 2. ročníka medzinárodnej interpretačnej klavírnej súťaže Forum per tasti 2015, ktorú v závere októbra t. r. usporiadala FMU AU v Banskej Bystrici – I. kategória: 1. Nejc Kamplet (Slovin.), 2. Miloš Biháry (SR), 3. David Vuković (Chorv.) II. kategória: 1. Levon Avagyan (Armén.), 2. Anna Artemenko (Rus.), 2. Yuka Inoue (Jap.), 3. Adam Strážňavský (SR). Zvláštne ocenenia - Cena Štátnej opery v B. Bystrici, koncert s orchestrom ŠO v októbri 2016: Nejc Kamplet, Cena Slovenskej filharmónie, koncert v sezóne 2016/2017: Nejc Kamplet, Levon Avagyan, Cena Štátneho komorného orchestra Žilina, koncert s orchestrom v sezóne 2015/2016: Levon Avagyan.

Z VÝSTAV

V Galérii Fx sa 18. októbra uskutočnila vernisáž výstavy Štyri živly, kolektívnej výstavy prác študentiek zo študijného pobytu v Poľsku. Výstava trvala do 9. novembra.

V Galérii v podkroví na Lazovnej ulici v Banskej Bystrici sprístupnili verejnosti výstavu Boris Jirků – Ilustrácie, ktorá si mohli pozrieť od 29. októbra do 4. decembra t. r.

V Galérii Slovenskej výtvarnej únie / Umelka v Bratislave sa v čase od 26. novembra – 13. decembra konala výstava Persona Socha. Vystavujúci autori: Róbert Czingel, Martin Kubina, Jozef Kurinec, Alžbeta Lišková, Eva Masaryková, Karin Patúcová Lunterová, Ivan Patúc, Ivana Sláviková, Jozef Suchoža, Martin Ščepka, Peter Šelc.

NÁVRATY K ISTOTÁM

Divadelný ústav v Bratislave usporiadal 11. novembra v priestoroch Štúdia 12 Divadelného ústavu vedecké kolokvium Návraty k istotám, venované dielu prof. Jána Boora, poprednej osobnosti slovenskej teatrologie, literárnej vedy a prekladateľ-

stva. Cieľom podujatia bolo nielen pripomenúť si okrúhle výročie narodenia prof. Boora, ale rovnako sprítomniť jeho odkaz. V programe o. i. nechýbali vystúpenia na témy: Životné a odborné cesty profesora Jána Boora – Mgr. Martin Timko, ArtD., Spomienky na profesora Jána Boora – doc. PhDr. Ján Sládeček, Ph.D., Spomienka na profesora Jána Boora a jeho knižnica na FDU AU v Banskej Bystrici – doc. Mgr. art. Matúš Olha, PhD. a Spomienky na profesora Jána Boora – PhDr. Štefan Fejko.

OVŠONKOVEJ PREMIÉRA NA SPIŠI

Poslucháčka 4. ročníka réžie a dramaturgie FDU AU Janka Ovšonková sa režijnie podpísala pod naštudovanie hry poľského spisovateľa a dramatika Slawomira Mrożeka Karol, ktorej premiéru uviedlo Spišské divadlo v Spišskej Novej Vsi 18. a 19. novembra t. r. V inscenácii o hľadaní vzájomného porozumenia sa v role lekára predstavil náš odchovanec Pavol Pivko.

Janka Ovšonková

HOLD JANOMI VEDRALOVI

Divadlo na Vinohradech v Prahe uviedlo v novembri hru Jana Vedrala Kašpar H. (Dítě Evropy) v réžii Natálie Deákovej, ktorú zasvätilo autorovmu životnému jubileu. Historickú detektívku na základe jedného z najzáhadnejších a najvzrušujúcejších príbehov prvej polovice 19. storočia si nenechali ujsť ani rektor AU Matúš Olha a dekan FDU AU Ján Sládeček.

HORIZONTY UMENIA 3

Pod záštitou rektora AU doc. Mgr. art. Matúša Olhu, PhD. zrealizovala AU medzinárodnú webovú konferenciu Horizonty umenia 3, ktorá poskytuje priestor autorom, interpretom, teoretikom a vedcom, pedagógom, organizátorom. Cieľom konferencie je prezentácia názorov a výsledkov umeleckej, vedecko-výskumnej a pedagogickej práce v oblasti dramatického, hudobného, výtvarného, tanečného a filmového umenia. Z konferencie vychádza recenzovaný elektronický zborník, ktorý obdrží každý aktívny účastník konferencie. Konferencia prebiehala na webovej stránke AU od 15. októbra do 15. novembra t. r.

OSTROCHOVSKÝ ŽNE ÚSPECHY

Režisér Ivan Ostrochovský získal za film Koza (2015) cenu Strieborný Astor na 30. medzinárodnom filmovom festivale v argentínskom Mar del Plata. Snímka, ktorá zobrazuje príbeh bývalého olympionika, boxera Petra Baláža, prezývaného Koza, mala svetovú premiéru na tohtoročnom Berlinale. Odvtedy film uviedli na viacerých zahraničných festivaloch, odkiaľ si odniesol množstvo ocenení. Je tiež slovenským národným kandidátom na nomináciu na Oscara v kategórii cudzojazyčných filmov. Mgr. art. Ivan Ostrochovský, ArtD. (1972) je pedagógom Katedry dokumentárnej tvorby FDU AU v Banskej Bystrici. Koza je jeho dramatická celovečerná prvotina.

(ba, in)

